

בבית המשפט העליון

רע"א 3683/20

לפני: כבוד השופטת יי וילנר

המבקשת: מודיעין אזרחי בע"מ

נ ג ד

המשיבים:

1. פלוני
2. פלונית
3. פלוני
4. פלוני
5. פלוני
6. פלוני
7. פלונית
8. פלוני
9. מיקוד שמירה אבטחה שירותים וניקיון
10. מדינת ישראל - המשרד הביטחון פנים
11. פלוני

בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים בת"א 6793-11-13 מיום 16.3.2020, שניתנה על-ידי כב' השופט ר' יעקובי

בשם המבקשת: עו"ד יריב מדר

בשם המשיבה 10: עו"ד מלי אומיד-ברגר

החלטה

1. בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' השופט ר' יעקובי) בת"א 6793-11-13 מיום 16.3.2020, בגדרה נקבע כי המבקשת – חברת שמירה, נושאת באחריות נזיקית בגין רצח שביצע המשיב 8, אשר הועסק על-ידה כמאבטח (להלן: המאבטח).

רקע

2. ביום 23.7.2013 רצח המאבטח את עורך הדין שלו ואת בתו (להלן: המנוח והמנוחה; אשר המשיבים 1 ו-6, בהתאמה, הם עיזבונותיהם), וזאת, באמצעות כלי נשק

אשר סופק לו מתוקף תפקידו והיותו עובד המבקשת (להלן: האירוע). המאבטח הורשע בגין רצח המנוחים והושת עליו עונש של שני מאסרי עולם מצטברים (תפ"ח 14572-08-13). בהמשך לכך, הגישו המשיבים 1-7 (עיצובנות המנוחים, יורשי המנוח ותלוייו, ויורשי המנוחה; להלן: התובעים) לבית המשפט המחוזי תביעה נזיקית נגד המבקשת, המאבטח, המשיבה 9 – חברת השמירה אשר הייתה מופקדת על הבניין בו התרחש האירוע (להלן: חברת מיקוד), המשיבה 10, שהוגדרה כ"מדינת ישראל – המשרד לביטחון פנים" (להלן: המדינה), והמשיבה הפורמלית, אשר שימשה כמתחזקת ומנהלת של הבניין בו אירע הרצח וכנותנת שירותים לדיירי הבניין (להלן: כלליר; ויחד: הנתבעים). בהמשך הצטרף לתביעה המוסד לביטוח לאומי (להלן: המל"ל) כתובע נוסף, וזאת מכוח זכות השיבוב הנתונה לו בגין גמלאות ששילם לתובעים.

3. עוד יצוין כי ביום 11.3.2015 הגישה המבקשת לבית המשפט המחוזי בקשה לתיקון כתב הגנתה, על דרך של משלוח הודעת צד שלישי למשטרת ישראל (להלן: המשטרה). בדיון שהתקיים בפני בית המשפט המחוזי ביום 12.3.2015 הסכימו הצדדים לראות במדינה כנתבעת על כל רשויותיה, וכן לראות בטענות המבקשת נגד המשטרה כחלק מיריעת המחלוקת, ללא צורך בהגשת כתבי טענות נוספים. בו ביום ניתן תוקף של החלטה להסכמה זו.

החלטת בית המשפט המחוזי ופסק דינו החלקי

4. ביום 16.3.2020 נתן בית המשפט המחוזי החלטה ופסק דין חלקי, בגדרם הוכרעה אך סוגיית החבות. בתמצית, יצוין כי בית המשפט המחוזי קבע שהמבקשת, חברת מיקוד והמאבטח נושאים, יחד ולחוד, באחריות לנזקי התובעים בגין האירוע. יחד עם זאת, ונוכח העונש שהושת על המאבטח במסגרת ההליך הפלילי, נקבע כי האחריות הנזיקית תחולק בין המעוולים שהם בעלי יכולת לשאת בתשלום פיצויים לתובעים. משכך, הועמד שיעור אחריותה של המבקשת על 75% ושיעור האחריות של חברת מיקוד על 25%. כמו כן, נקבע כי אין לייחס למנוח אשם תורם; וכי המבקשת, חברת מיקוד והמאבטח יחובו ביחד ולחוד אף בכל הנוגע לתביעת השיבוב של המל"ל. לצד האמור, נקבע כי המדינה (ובכללה המשרד לביטחון פנים והמשטרה) וכלליר אינן נושאות באחריות נזיקית לאירוע, והתביעה נגדן נדחתה. אשר להודעות לצדדים שלישיים נקבע כי אלה נשלחו על-ידי נתבעות שהופטרו לבסוף מחבות, וממילא ראה בית המשפט המחוזי לדחותן.

המבקשת הגישה בקשת רשות לערער על החלטתו ופסק דינו החלקי של בית המשפט המחוזי – היא הבקשה שלפניי.

5. בבקשת רשות הערעור טוענת המבקשת הן נגד החלטת בית המשפט המחוזי להטיל עליה אחריות נזיקית בגין האירוע, והן נגד הקביעות הנוגעות לחבות יתר הנתבעים (למעט כלליר) ולשיעור אחריותם. עוד טוענת המבקשת כי שגה בית המשפט המחוזי בקבעו כי אין לייחס למנוח אשר תורם, וכי היא תחוב כלפי המל"ל ביחד ולחוד עם יתר המעוולים.

6. בהחלטה מיום 6.7.2020 הוריתי למדינה להשיב לבקשת רשות הערעור אך ביחס לשאלת זכותה של המבקשת להשיג על קביעות בית המשפט המחוזי לגבי חבות המדינה, בהינתן שהמבקשת נתבעה לצד המדינה בהליך קמא, ולא שלחה למדינה הודעת צד שלישי. כן הוריתי למדינה להביע עמדה באשר לאופן בו נדרשת המבקשת להשיג על חבות המדינה – אם בדרך של ערעור בזכות או באמצעות בקשת רשות לערער, וזאת ככל שהשאלה הראשונה תיענה בחיוב.

7. בתשובתה טוענת המדינה כי אמנם פסק דינו החלקי של בית המשפט המחוזי, בגדרו נדחתה התביעה נגד המדינה (כמייצגת המשרד לביטחון פנים), מקים זכות ערעור לתובעים, אך לא כן ביחס למבקשת, לגביה נטען כי היא אינה רשאית כלל להשיג על קביעותיו האמורות של בית המשפט המחוזי, וזאת בהיעדר יריבות בינה לבין המדינה. כן טוענת המדינה כי סעיף 84 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש] (להלן: הפקודה), המתייחס לשיפוי בין מעוולים, אינו מקנה לנתבע בתביעת נזיקין זכות ערעור על קביעות הנוגעות לנתבע אחר שלגביו נקבע כי הוא אינו נושא באחריות נזיקית. על רקע האמור, סבורה המדינה כי יש למחוק מבקשת רשות הערעור את הטענות הנוגעות לחבותה.

לצד זאת, מציינת המדינה כי "ככל שדחיית הטענות בבית המשפט קמא כנגד משטרת ישראל הייתה במסגרת 'מעין הודעת צד שלישי' (בעקבות בקשת המבקשת לתיקון כתב הגנתה בדרך של שליחת הודעה לצד שלישי למשטרה, ראו לעיל בפסקה 3), הרי שבין המבקשת לבין המשטרה אכן נוצרה יריבות ישירה. לכן, נטען כי דחיית הטענות נגד המשטרה מהווה פסק דין במישור היחסים שבין המשטרה לבין המבקשת – אשר יש בו כדי להקים למבקשת זכות ערעור. אשר על כן, נטען כי יש למחוק מבקשת רשות הערעור אף את טענות המבקשת ביחס לחבות המשטרה משום שכאמור, על טענות אלה להתברר במסגרת ערעור בזכות.

8. בתגובתה לתשובת המדינה טוענת המבקשת כי משעה שמספר גורמים נתבעים יחדיו בתביעת נזיקין, יש לראות בהם כמעוולים במשותף, ומשכך חלה עליהם הוראת סעיף 84 לפקודה – המקימה לכל אחד מהם זכות ערעור ביחס לקביעות הנוגעות לחבות משנהו. זאת, כך נטען, מבלי שהנתבעים יידרשו לשלוח זה לזה הודעה לצד שלישי. עוד נטען, בין היתר, כי זכות הערעור העומדת למבקשת כאמור נוגעת למדינה – על כל מוסדותיה, נוכח הסכמות הצדדים מיום 12.3.2015.

דיון והכרעה

9. לאחר שנדרשתי לטענות הצדדים, באתי לכלל מסקנה כי דין בקשת רשות הערעור להידחות בחלקה ולהימחק בחלקה. אבאר את דבריי.

10. תחילה, ראיתי לדחות את הבקשה דנן ככל שהיא נוגעת לקביעות בית המשפט המחוזי לגבי חבותם ושיעור אחריותם של המבקשת, של חברת מיקוד ושל המאבטח; לגבי אשמו התורם של המנוח; ולגבי האופן בו תחוב המבקשת כלפי המל"ל. קביעות בית המשפט המחוזי בנדון אינן מסיימות את ההליך המשפטי ביחס למבקשת, ומשכך הן מהוות "החלטה אחרת", אשר הדרך להשיג עליה בשלב זה היא אכן באמצעות בקשת רשות ערעור, כפי שנקטה המבקשת. ואולם, סעיף 41(ב) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 קובע כי רשות ערעור על החלטה אחרת של בית המשפט המחוזי "תינתן אם שוכנע בית המשפט כי אם הערעור על החלטה יידון במסגרת הערעור על פסק הדין ולא באופן מיידי, יהיה בכך כדי להשפיע באופן ממשי על זכויות הצדדים או שעלול להיגרם לצד להליך נזק של ממש, או שעלול להתנהל הליך מיותר או בדרך שגויה". בהתאם לכך, נקבע לא אחת כי ככלל, יש להשיג על החלטות הניתנות לאורך ההליך המשפטי במסגרת הערעור על פסק הדין. זאת ועוד, נקבע בפסיקה כי הכלל האמור חל אף ביחס לבקשות רשות ערעור הנסבות על החלטה בסוגיית החבות הנזיקית, כאשר הדיון בסוגיית החבות ובסוגיית הנזק פוצל כבענייננו (ראו: רע"א 9041/14 הרשות הפלסטינית נ' פלוני (24.3.2015); רע"א 6557/19 שחר ושות', חברה עבודות עפר בניה כבישים ופתוח בע"מ נ' הרשות הפלסטינאית, פסקה 7 (31.10.2019); רע"א 7513/19 הרשות הפלסטינית נ' נורף, פסקה 4 (8.3.2020)). במקרה דנן לא שוכנעתי כי דחיית הבקשה עלולה להשפיע על זכויות הצדדים, לגרום למבקשת נזק של ממש או להביא לניהולו של הליך מיותר, ומשכך, לא ראיתי ליתן רשות ערעור בשלב זה על החלטת בית המשפט המחוזי בנוגע לנושאים המתוארים לעיל. דין הבקשה להידחות, אפוא, בהיבט זה, וטענות המבקשת שמורות לה ככל שתחפוץ להגיש ערעור על פסק הדין שיינתן בתום ההליך.

11. אשר לקביעות בית המשפט המחוזי ביחס לדחיית התביעה נגד המדינה – הרי שעסקינן בפסק דין חלקי, המסיים את ההליך המשפטי קמא במישור היחסים שבין התובעים לבין המדינה-הנתבעת, ולתובעים עומדת כמובן הזכות לערער עליו. ברם, המבקשת לא נקטה בהליך משפטי כלשהו כלפי המדינה בערכאה קמא (כדוגמת שליחת הודעה לצד שלישי), אלא אך שימשה כנתבעת לצידה. בנסיבות אלה, לא קיימת יריבות ישירה בין המבקשת לבין המדינה, ומשכך דחייתה של תביעת התובעים נגד המדינה אינה מקימה למבקשת כל מעמד להשיג על קביעות בית המשפט המחוזי בנדון (ראו: רע"א 3724/96 כלל חברה לביטוח בע"מ נ' קרנית קרן לפיצוי נפגעי תאונת דרכים, פסקה 3 (26.6.1996); רע"א 1828/09 המגן חברה לביטוח בע"מ נ' ג'ינו, פסקה 7 (21.10.2009)).

בהקשר זה, טוענת המבקשת כי סעיף 84 לפקודה, הקובע כאמור הוראות לשיפוי בין מעוולים, יוצר, הלכה למעשה, יריבות ישירה בין נתבעים בתביעה נזיקית, המקנה לכל אחד מהם מעמד להשיג על קביעות הנוגעות לחבות משנהו. ואולם, לא מצאתי ממש בטענה זו, שכן סעיף 84 לפקודה מתייחס לשיפוי ולחלוקת אחריות בין "מעוול[ים] החב[ים] על הנזק", היינו, בין גורמים אשר הוטלה עליהם אחריות נזיקית. על רקע זה, למשל, רשאית המבקשת להשיג על קביעות בית המשפט המחוזי ביחס לשיעור אחריותם של המאבטח ושל חברת מיקוד (ראו לעיל בפסקה 10). ברם, בית המשפט המחוזי קבע כי המדינה אינה חבה בפיצוי התובעים בגין נזיקיהם עקב האירוע, ומשכך סעיף 84 לפקודה כלל אינו חל בעניינה.

12. אשר לקביעות בית המשפט המחוזי ביחס לחבות המשטרה – הרי שכמבואר לעיל, הצדדים הסכימו, הלכה למעשה, כי יש לראות בבקשת המבקשת לתיקון כתב הגנתה כהודעה לצד שלישי שנשלחה מטעמה למשטרה. בכך יצרה המבקשת יריבות משפטית ישירה בינה לבין המשטרה, וקנתה מעמד להשיג על קביעות בית המשפט המחוזי ביחס לחבות המשטרה. ואולם, משקבע בית המשפט המחוזי כי המשטרה אינה נושאת באחריות נזיקית בגין האירוע, הרי שקביעותיו בנדון מהוות פסק דין חלקי, המסיים את ההליך המשפטי בנוגע למשטרה. לפיכך, הדרך להשיג על קביעות אלה היא בהגשת ערעור בזכות. בקשת רשות הערעור דנן אינה מהווה, אפוא, מסגרת דיונית מתאימה לבירור טענות המבקשת נגד המשטרה, ולכן דינן של טענות אלה להימחק.

13. סוף דבר: נוכח כל האמור לעיל, בקשת רשות הערעור נדחית בכל הנוגע לחבותם ולשיעור אחריותם של המבקשת, של חברת מיקוד ושל המאבטח, לאשמו התורם של

המנוח, ולשיעור חבותה של המבקשת כלפי המל"ל. כמו כן, הבקשה דנן נמחקת בחלקה הנוגע לחבות המדינה והמשטרה.

המבקשת תישא בהוצאות המדינה בסך של 2,000 ש"ח.

ניתנה היום, כ"ח באב התש"ף (18.8.2020).

ש ו פ ט ת